

**ОБЩИНСКА СТРАТЕГИЯ  
ЗА ПОДКРЕПА ЗА ЛИЧНОСТНО РАЗВИТИЕ  
НА ДЕЦАТА И УЧЕНИЦИТЕ  
ОТ ОБЩИНА ШУМЕН  
(2026-2028 г.)**

## **Съдържание:**

|                                                                                                                                                                                           |   |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---|
| I.Въведение.....                                                                                                                                                                          | 2 |
| II.Изводи от Анализа на потребностите от подкрепа за личностно развитие на децата и учениците в община Шумен.....                                                                         | 2 |
| III.Основни принципи, залегнали в Закона за предучилищното и училищното образование, Наредбата за приобщаващото образование и Общинската стратегия за подкрепа за личностно развитие..... | 4 |
| IV.Стратегическа и оперативни цели.....                                                                                                                                                   | 4 |
| V.Индикатори за изпълнение.....                                                                                                                                                           | 7 |
| VI.Финансов ресурс.....                                                                                                                                                                   | 9 |
| VII.Заклучение.....                                                                                                                                                                       | 9 |

## **I. ВЪВЕДЕНИЕ**

Общинската стратегия за подкрепа за личностно развитие на децата и учениците в община Шумен е разработена в изпълнение на разпоредбата на чл. 197 от Закона за предучилищното и училищното образование и чл. 5 от Наредбата за приобщаващото образование.

В основата на Общинската стратегия стои Анализа на потребностите за подкрепа за личностно развитие на децата и учениците в община Шумен, приет от Общински съвет – Шумен с Решение № 584 по Протокол № 25/30-31.10.2025 г. на заседание на Общински съвет-Шумен и Областната стратегия за подкрепа за личностно развитие на децата и учениците, утвърдена от Областния управител на област Шумен през м. февруари 2026 г.

## **II. ИЗВОДИ ОТ АНАЛИЗА**

### **Силни страни:**

- Създадена нормативна основа за осигуряване на подкрепа за личностно развитие – Закон за предучилищното и училищното образование, Наредба за приобщаващото образование и съответните общински политики.
- Финансиране, базирано на единни стандарти и ясно регламентирани бюджети за всички образователни институции.
- Изградена мрежа от педагогически специалисти и ресурсни екипи (психолози, логопеди, ресурсни учители), които подпомагат процеса на приобщаващото образование и подкрепата за личностно развитие на децата и учениците в община Шумен.
- Действащо и добро сътрудничество между училища, детски градини, центрове за подкрепа, културни институции и спортни организации.
- Участие на общински образователни институции в национални и европейски програми, насочени към подкрепа за деца в риск и с обучителни трудности.

- Добри практики в организирането на извънкласни дейности, които развиват личностните и социалните умения на децата и учениците.
- Наличие на позитивна нагласа и нарастваща чувствителност в образователните институции към различието и потребностите на всяко дете.

#### **Слаби страни:**

- Недостиг и неравномерно разпределение на специалисти за подкрепа – психолози, логопеди, ресурсни учители, рехабилитатори.
  - Ограничен достъп до подкрепа в малките населени места и недостатъчен капацитет на част от училищата и детските градини.
  - Липса на координация между образователните институции, социалните услуги и здравните структури.
  - Неадекватна или остаряла материална база за работа с деца със специални потребности.
  - Недостатъчна подготовка на педагогическите кадри за работа в приобщаваща среда и за прилагане на индивидуален подход.
  - Липса на цялостна система за мониторинг и оценка на ефективността на подкрепящите дейности.
  - Ограничено участие на родителите и общността в процеса на подкрепа за личностно развитие.
  - Слаба интеграция на иновативни и дигитални решения в подкрепящата среда.
- Възможности, които са заложили и в стратегическите цели в програмата на кмета на община Шумен:
- Използване на финансиране по европейски и национални програми за укрепване на човешкия ресурс и модернизиране на материалната база.
  - Развитие на междуинституционално партньорство между общината, социалните услуги, здравните заведения и неправителствения сектор.
  - Провеждане на обучения и супервизии за учители, специалисти и директори с фокус върху социално-емоционалното развитие и работа с деца с различни потребности.
  - Разширяване на услугите за ранна превенция и подкрепа на деца в риск още в предучилищна възраст.
  - Въвеждане на дигитални ресурси, асистивни технологии и алтернативни методи на комуникация в процеса на обучение.
  - Популяризиране на добри практики и модели за работа в приобщаваща среда чрез междуучилищно сътрудничество.
  - Активно включване на родителите и семействата като партньори в процеса на подкрепа.

#### **Заплахи:**

- Продължаваща демографска криза и миграция, водещи до намаляване на децата в училищна възраст и затруднен достъп до подкрепа в периферните райони.
- Недостиг и текучество на специалисти, поради ниска мотивация и висока натовареност.
- Недостатъчно устойчиво финансиране на дейностите по приобщаващо образование.
- Социално-икономически фактори – бедност, безработица, ниска родителска ангажираност, които задълбочават риска от изключване.
- Формализиране на процеса на приобщаване без реална промяна в училищната култура.

- Липса на координация между национални и местни политики, водеща до припокриване на функции и неефективно използване на ресурси.

#### **Аналитичен извод.**

Проведеният SWOT анализ показва, че в община Шумен е изградена стабилна нормативна и институционална основа за развитие на приобщаващото образование и за предоставяне на подкрепа за личностно развитие на децата и учениците. Въпреки това съществуват сериозни предизвикателства, свързани с недостига на специалисти, неравномерния достъп до услуги и ограничените материални и финансови ресурси. Необходима е системна работа за подобряване на междуинституционалното сътрудничество, повишаване на квалификацията на педагогическите кадри и осигуряване на по-добра достъпност на средата.

Приоритетно внимание следва да се отдели на ранната превенция, индивидуалния подход, активното участие на семейството и изграждането на подкрепяща училищна култура. Възможностите, които предоставят националните и европейските програми, следва да се използват стратегически за създаване на устойчиви модели на подкрепа, които да гарантират равен достъп и качествено образование за всички деца и ученици в общината.

### **III. ОСНОВНИ ПРИНЦИПИ, ЗАЛЕГНАЛИ В ЗАКОНА ЗА ПРЕДУЧИЛИЩНОТО И УЧИЛИЩНОТО ОБРАЗОВАНИЕ (ЗПУО), НАРЕДБАТА ЗА ПРИОБЩАВАЩОТО ОБРАЗОВАНИЕ И ОБЩИНСКАТА СТРАТЕГИЯ ЗА ПОДКРЕПА ЗА ЛИЧНОСТНО РАЗВИТИЕ**

Приобщаващото образование е процес на осъзнаване, приемане и подкрепа на индивидуалността на всяко дете или ученик и на разнообразието от потребности на всички деца и ученици чрез активиране и включване на ресурси, насочени към премахване на пречките пред ученето и научаването и към създаване на възможности за развитие и участие на децата и учениците във всички аспекти на живота на общността.

Приобщаващото образование се реализира в съответствие със следните принципи:

1. гарантиране на правото на всяко дете и ученик на достъп до детска градина или училище най-близо до неговото местоживееие и на правото му на качествено образование;
2. гарантиране на достъпа на всяко дете или ученик до подкрепа за личностно развитие в зависимост от неговите индивидуални потребности с оглед възможността за възникване на затруднения в процеса на ученето и приобщаването и на необходимостта от подходяща подкрепа;

### **IV. СТРАТЕГИЧЕСКА ЦЕЛ:**

Осигуряване на условия за предоставяне на обща подкрепа за личностно развитие на децата и учениците с цел преодоляване на обучителните затруднения и развитие на индивидуалните им способности според индивидуалните им потребности. Осигуряване на условия за предоставяне на допълнителна подкрепа за личностно развитие на децата и учениците със специални образователни потребности, в риск, с хронични заболявания и с изявени дарби според индивидуалните им потребности.

## **ОПЕРАТИВНИ ЦЕЛИ:**

1. Подобряване на условията за равен достъп до образование на всички деца и ученици чрез осигуряване на достъпна физическа и архитектурна среда.
2. Подобряване на социалната и психологическата среда в институциите, предоставящи подкрепа за личностно развитие на децата и учениците, чрез изграждане на позитивен организационен климат, основан на обща институционална политика и като израз на общата воля и координирани усилия на всички участници в процесите за подкрепа на децата и учениците.
3. Идентифициране на индивидуалните потребности на децата и учениците във всички институции в община Шумен.
4. Осигуряване и предоставяне на обща подкрепа за личностно развитие на децата и учениците във всички институции в община Шумен с цел развиване на потенциала на всяко дете и на всеки ученик съобразно индивидуалните му потребности.
5. Осигуряване и предоставяне на допълнителна подкрепа за личностно развитие на децата и учениците в институциите, работещи с деца, в община Шумен.
6. Осъществяване на възпитателна работа в образователните институции, работещи с деца и ученици, в областта на патриотичното, естетическото, физическото, мултикултурното, здравното и екологичното възпитание.

## **МЕРКИ ЗА ПОСТИГАНЕ НА ЦЕЛИТЕ:**

### **ОПЕРАТИВНА ЦЕЛ 1.**

Подобряване на условията за равен достъп до образование на всички деца и ученици чрез осигуряване на достъпна физическа и архитектурна среда

**Мярка 1.1.** Осигуряване на достъпна архитектурна и физическа среда за всички деца и ученици.

**Мярка 1.2.** Осигуряване на достъп до информация и комуникации.

**Мярка 1.3.** Осигуряване на достъп до учебни програми и учебно съдържание.

**Мярка 1.4.** Осигуряване на квалифицирани специалисти в институциите, предоставящи обща и допълнителна подкрепа за личностно развитие на децата и учениците, съобразно индивидуалните им потребности.

**Мярка 1.5.** Намаляване на дела на отпадналите и на преждевременно напусналите деца и ученици от образователната система чрез осъществяване на дейности съгласно Механизма за съвместна работа на институциите по обхващане и включване в образователната система на деца и ученици в задължителна предучилищна и училищна възраст.

**Мярка 1.6.** Подкрепа на образователните институции, осигуряващи транспорт на деца и ученици от детските градини и училищата.

### **ОПЕРАТИВНА ЦЕЛ 2.**

Подобряване на социалната и психологическата среда в институциите, предоставящи подкрепа за личностно развитие на децата и учениците, чрез изграждане на позитивен организационен климат, основан на обща институционална политика и като израз на общата воля и координирани усилия на всички участници в процесите за подкрепа на децата и учениците

**Мярка 2.1.** Дейности по Механизма за противодействие на тормоза и насилието в институциите в системата на предучилищното и училищното образование.

**Мярка 2.2.** Дейности в образователната институция за въздействие върху вътрешната мотивация за преодоляване на проблемно поведение на детето или ученика и за справяне

със затрудненията му с приобщаването в образователния процес и в институционалната среда, с участието му в дейността на институцията и с поведенческите му прояви.

**Мярка 2.3.** Насърчаване на участието на образователните институции в национални програми и проекти.

**Мярка 2.4.** Разработване и прилагане на програми за предоставяне на равни възможности и за приобщаване на децата и учениците от уязвими групи.

### **ОПЕРАТИВНА ЦЕЛ 3.**

Идентифициране на индивидуалните потребности на децата и учениците във всички институции в община Шумен, работещи с деца

**Мярка 3.1.** Ранно оценяване на потребностите от подкрепа за личностно развитие на децата в процеса на предучилищното образование.

**Мярка 3.2.** Оценка на индивидуалните потребности на детето и ученика за осигуряване на обща или допълнителна подкрепа за личностно развитие.

### **ОПЕРАТИВНА ЦЕЛ 4.**

Осигуряване и предоставяне на обща подкрепа за личностно развитие на децата и учениците във всички институции в община Шумен с цел развиване на потенциала на всяко дете и на всеки ученик съобразно индивидуалните му потребности.

**Мярка 4.1.** Осигуряване и предоставяне на обща подкрепа за личностно развитие на децата в детската градина и в училище – превенция на обучителни затруднения, допълнително обучение по учебни предмети, консултиране на ученици, оказване на психологическа и логопедична подкрепа, грижа за здравето, библиотечно и информационно обслужване, осигуряване на транспорт и общежитие, подкрепа на талантиливи деца и ученици и др.

**Мярка 4.2.** Осигуряване и предоставяне на обща подкрепа за личностно развитие на децата и учениците в център за специална образователна подкрепа.

**Мярка 4.3.** Осигуряване и предоставяне на обща подкрепа за личностно развитие в центровете за подкрепа за личностно развитие (ЦПЛР-ОДК „Анастас Стоянов“ и ЦПЛР-УСШ „Хан Крум“) - занимания по интереси, кариерно ориентиране и консултиране, психологическа и логопедична подкрепа.

**Мярка 4.4.** Осигуряване и предоставяне на обща подкрепа за личностно развитие на децата и учениците от институциите извън образователната система – дейности, реализирани от РБ „Стилиян Чилингиров“, РИМ, Астрономическа обсерватория-Шумен, ПП „Шуменско плато“, народни читалища, спортни клубове, НПО.

### **ОПЕРАТИВНА ЦЕЛ 5.**

Осигуряване и предоставяне на допълнителна подкрепа за личностно развитие на децата и учениците в институциите, работещи с деца, в община Шумен.

**Мярка 5.1.** Осигуряване и предоставяне на допълнителна подкрепа за личностно развитие на децата в детската градина и на учениците в училище чрез обезпечаване на образователния процес с необходимите квалифицирани специалисти и създаване и предоставяне на индивидуална подкрепяща среда

**Мярка 5.2.** Осигуряване и предоставяне на допълнителна подкрепа за личностно развитие на децата и учениците в центъра за специална образователна подкрепа чрез осигуряване на достъпна среда, специализирани кабинети, специалисти и др.

**Мярка 5.3.** Осигуряване и предоставяне на допълнителна подкрепа за личностно развитие на децата и учениците от институциите извън образователната система чрез разширяване обхвата от видове необходими специалисти.

## **ОПЕРАТИВНА ЦЕЛ 6.**

Осъществяване на възпитателна работа в институциите, работещи с деца и ученици, в областта на патриотичното, естетическото, физическото, мултикултурното, здравното и екологичното възпитание.

**Мярка 6.1.** Успешно развитие на възпитателната работа в образователните институции в пряка зависимост от добронамереното, ползотворното и взаимопомагащото взаимодействие между детската градина и училището от една страна, и семейството от друга.

**Мярка 6.2.** Ценностно развитие на личността в духа на хуманизма, толерантността и дисциплинираността.

**Мярка 6.3.** Повишаване на привлекателността на училището чрез възпитание за засилване значимостта на образованието на децата и учениците.

## **V. ИНДИКАТОРИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ**

Постигането на приоритетите и мерките на Общинската стратегия за подкрепа за личностното развитие ще се следи чрез следните индикатори:

1. Брой и вид на образователните институции в община Шумен в системата на предучилищното и училищното образование.
2. Увеличен брой институции с подобрени условия и ресурси за равен достъп до образование и подкрепа чрез:
  - осигуряване на достъпна физическа и архитектурна среда;
  - квалифицирани специалисти за предоставяне на обща и допълнителна подкрепа.
3. Увеличен брой на децата и учениците с осигурено хранене и транспорт.
4. Увеличен брой институции с:
  - кабинети за подкрепа;
  - специалисти, предоставящи обща и допълнителна подкрепа.
5. Увеличен обхват и ефективност на предоставената допълнителна подкрепа за личностно развитие на децата и учениците от специалистите в центровете за подкрепа за личностно развитие (ЦСОП, РЦПППО и ЦПЛР).
6. Увеличен брой деца от детските градини с проведено ранно оценяване на потребностите и оценка на риска от обучителните затруднения.
7. Увеличен брой на децата в детските градини и на учениците в училищата с проведени дейности за обща подкрепа за усвояване на българския книжовен език.
8. Увеличен брой училища и ученици с осъществени дейности за обща подкрепа допълнително обучение по учебни предмети на учениците.
9. Увеличен брой училища и детски градини с дейности за подобряване на библиотечно-информационното осигуряване –формиране и обогатяване на библиотечни фондове, обновяване и оборудване на библиотеките.
10. Увеличен брой образователни институции с осигурени медицински специалисти и здравни кабинети за ежедневна грижа за здравето и с осъществени дейности за здравословен начин на живот.

11. Увеличен брой училища и ученици, детски градини и деца с организирани занимания по интереси през цялата учебна година на ниво образователна институция.
12. Увеличен брой институции и обхванати деца в летни ваканционни програми и видове занимания.
13. Увеличен брой детски градини и училища с:
  - подобрена спортна база;
  - учители по физическо възпитание и спорт;
  - брой деца и ученици, включени в спортни дейности и лечебна физкултура на различни нива.
14. Брой деца и ученици с изяви дарби, в риск и с хронични заболявания с предоставена допълнителна подкрепа за личностно развитие.
15. Увеличен брой детски градини и училища с реализирани национални програми и проекти и резултати за образователно-възпитателния процес на институциите.
16. Увеличен брой училища и ученици, включени в олимпиади и състезания.
17. Увеличен брой ученици с връчени морални и материални награди и намален брой ученици с наложени санкции.
18. Увеличен брой деца и ученици с предоставена подкрепа за кариерно ориентиране.
19. Увеличен брой ученици с отпуснати стипендии по видове.
20. Увеличен брой образователни институции с инициативи и включени деца и ученици във връзка с образователната интеграция на деца и ученици от уязвими групи.
21. Увеличен брой детски градини и училища с планирани и осъществени възпитателни дейности.
22. Увеличен брой деца и ученици с извършена оценка на риска за наличие на насилие, тормоз и агресия в образователната институция.
23. Увеличен брой записани и реинтегрирани деца и ученици в задължителна предучилищна и училищна възраст в резултат на дейностите по Механизма за обхват и включване на децата и учениците в образователната система.
24. Увеличен брой на учениците в групите за целодневна организация на учебния ден като превенция на отпадането от училище.
25. Намален брой деца и ученици (участници в случаи на тормоз и насилие), с които са осъществени дейности по Механизма за противодействие на тормоза и насилието в системата на предучилищното и училищното образование.
26. Увеличен брой детски градини и училища с осъществени дейности за превенция на тормоза и насилието на ниво клас/група, както и за намаляване на стреса в учебна среда.
27. Намален брой деца и ученици с осъществени дейности по Координационния механизъм за взаимодействие при работа в случаи на деца, жертви на насилие или в риск от насилие и за взаимодействие при кризисна интервенция.
28. Увеличен брой деца и ученици в:
  - различни форми на обучение;
  - по индивидуални учебни планове и програми.
29. Увеличен брой детски градини и училища с осъществени дейности с родителите – информационни кампании за същността на ранното оценяване; за процедурите и документите при напускане на страната и завръщане от чужбина; за възможните разумни улеснения за децата със СОП при явяване на изпити от НВО и ДЗИ; подобряване на сътрудничеството с родителите чрез сключване на споразумение между институцията и родителите за сътрудничество.

## VI. ФИНАНСОВ РЕСУРС

Общинската стратегия за подкрепа за личностно развитие на децата и учениците в община Шумен (2026-2028) има условна финансова рамка, тъй като няма да управлява пряко финансови ресурси. Тя очертава политиките, които трябва да следват институциите, осъществяващи подкрепа за личностно развитие на децата и учениците. Източниците на финансиране са:

- Общински бюджет;
- Делегирани бюджети на образователните институции;
- Бюджети на Министерство на образованието и науката, Министерство на културата, Министерство на здравеопазването, Министерство на младежта и спорта;
- Фондове на ЕС - Програма „Образование 2021-2027”, Програма „Развитие на човешките ресурси” и други;
- Национални програми и проекти;
- Частно финансиране, дарения.

## VII. ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Осигуряването на подкрепа за личностно развитие на децата и учениците е приоритет в националната образователна политика.

Законът за предучилищното и училищното образование и Наредбата за приобщаващо образование са нормативните основания за организиране на образователната среда и нейните елементи чрез обединяване на ресурсите на всички държавни и местни органи и институции, както и на неправителствените организации. Натрупаният опит – постиженията и проблемните аспекти, определя целите и идеите за превантивни и корекционни дейности в областта на общата и допълнителната подкрепа.

Подкрепата извежда на преден план динамичният аспект на обучителните отношения между ученика и учителя и отношенията между учениците, учителите, родителите, специалистите и другия персонал, при който всеки участва в процеса на разкриване и развитие на индивидуалния потенциал и приобщаване.

Успехът на този процес минава през преместване центъра на приобщаващото образование в детската градина и в училище, през овластяване на образователните институции и на тяхното лидерство, през превръщането на детската градина и училището в общност от професионалисти, които имат и знанията и уменията как да бъдат полезни на децата, които работят в отношения на доверие, в екип, с участието на родителите и най-вече с участието на самите деца.

Качественото образование предполага непрекъснато надграждане на знания и умения с оглед максимално развитие на потенциала на всяко дете и възможност за пълноценна социална реализация. От една страна, образованието трябва да позволи да се развие заложеното у всяко дете. То трябва да насърчава проявлението и максималното развитие на способностите на детето, както в процеса на обучение (натрупване на знания и формиране на умения), така и в процеса на възпитание (развитие на личността). От друга страна, системата на предучилищното и училищното образование трябва да създава условия за добра социална реализация, както в професионален, така и в личностен план. Детето трябва да може да реализира в максимална степен своите житейски планове, като зачита правилата и не накърнява правото на другите да реализират своите житейски планове.

Равният достъп до качествено образование означава осигуряване на достъп на всички деца до съизмеримо по качество образование. За целта трябва да се осигури

възможността децата и учениците да посещават училища и детски градини със съвременна материално-техническа база и с квалифицирани учители, където те да получават образование, съответстващо на потребностите на реалния живот.

Общинската стратегия за подкрепа за личностно развитие на децата и учениците в община Шумен (2026-2028) е приета на заседание на Общински съвет-Шумен с Решение № 792 по Протокол № 35 от 25.06.2026 г.